MỘT SỐ ĐỀ KIỂM TRA

(Để giáo viên tham khảo)

Các đề kiểm tra 15 phút

Đề 1. Cho khối lăng trụ tam giác $ABC.A'B'C'$ có thể tích bằng V và M là trung điểm của cạnh bên AA'. Cắt khối lăng trụ bằng hai mặt phẳng (MBC), $(MB'C')$, ta được ba khối chóp đỉnh M.

1. Kể tên ba khối chóp đó.

2. Tính thể tích của ba khối chóp nói trên theo V.

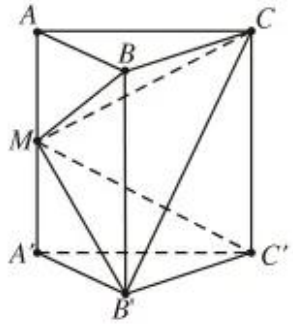

Hình 32

Đáp án và thang điểm (h.32)

1. (4 điểm). Ba khối chóp đó là :

$$M.ABC,\ M.BCC'B',\ M.A'B'C'.$$

2. (6 điểm). Dễ thấy hai khối chóp tam giác $M.ABC$ và $M.A'B'C'$ cùng có đáy là đáy của khối lăng trụ và có chiều cao bằng một nửa chiều cao của khối lăng trụ. Vậy nếu gọi S, h lần lượt là diện tích đáy và chiều cao của khối lăng trụ thì :

$$V_{M.ABC} = V_{M.A'B'C'} = \frac{1}{3}.S.\frac{1}{2}h = \frac{1}{6}S.h = \frac{1}{6}V.$$

$$V_{M.BCC'B'} = V - (V_{M.ABC} + V_{M.A'B'C'}) = V - \frac{1}{3}V = \frac{2}{3}V.$$

Đề 2. Cho khối lập phương $ABCD.A'B'C'D'$ có cạnh bằng a.

1. Chứng minh tứ diện $ACB'D'$ là tứ diện đều.

2. Chứng minh rằng bốn khối tứ diện sau đây có thể tích bằng nhau :

$$D'DAC,\ B'ABC,\ AA'B'D',\ CC'B'D'.$$

Hãy tính thể tích của mỗi khối đó theo a.

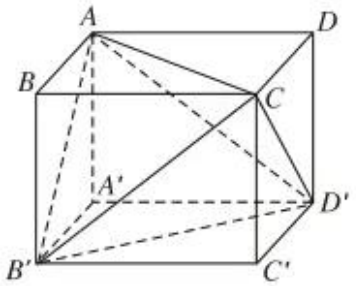

Hình 33

Đáp án và thang điểm (h.33)

1. (4 điểm). Tứ diện $ACB'D'$ có các cạnh đều là đường chéo của các mặt của khối lập phương nên chúng bằng nhau (bằng $a\sqrt{2}$). Vậy $ACB'D'$ là tứ diện đều.

2. (6 điểm). Bốn khối tứ diện nêu trong bài toán là bốn khối chóp tam giác :

$$D'.DAC,\ B'.ABC,\ A.A'B'D',\ C.C'B'D'.$$

Bốn khối này có các mặt đáy bằng nhau ($\Delta DAC = \Delta BAC = \Delta A'B'D' = \Delta C'B'D'$) và có chiều cao bằng nhau (đều bằng a) nên chúng có thể tích bằng nhau.

Ta có $V_{D'.DAC} = \frac{1}{3}S_{DAC}.DD' = \frac{1}{3}.\frac{1}{2}a^2.a = \frac{a^3}{6}$.

Vậy thể tích của mỗi khối bằng $\frac{a^3}{6}$.

Các đề kiểm tra 45 phút

Đề 1. Cho khối chóp $S.ABC$ có đường cao SA bằng $2a$, tam giác ABC vuông ở C có $AB = 2a$, $\widehat{CAB} = 30^o$. Gọi H và K lần lượt là hình chiếu của A trên SC và SB.

1. Tính thể tích khối chóp $H.ABC$.
2. Chứng minh rằng $AH \perp SB$ và $SB \perp (AHK)$.
3. Tính thể tích khối chóp $S.AHK$.

Đáp án và thang điểm (h.34)

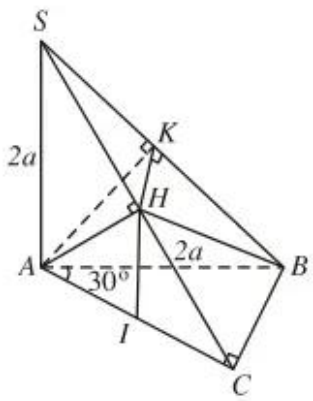

Hình 34

1. (4 điểm)

Cách 1. Trong mặt phẳng (SAC), kẻ HI song song với SA thì $HI \perp (ABC)$.

Vậy $\quad V_{H.ABC} = \frac{1}{3}S_{ABC}.HI$.

Ta có $CA = AB.\cos 30^o = a\sqrt{3}$. Do đó

$$S_{ABC} = \frac{1}{2}AB.AC.\sin 30^o = \frac{1}{2}.2a.a\sqrt{3}.\sin 30^o = \frac{a^2\sqrt{3}}{2}.$$

Ta có :

$$\frac{HI}{SA} = \frac{HC}{SC} = \frac{HC.SC}{SC^2} = \frac{AC^2}{SC^2} = \frac{AC^2}{SA^2 + AC^2} = \frac{3a^2}{4a^2 + 3a^2} = \frac{3}{7}$$

$$\Rightarrow HI = \frac{6}{7}a.$$

Vậy $\quad V_{H.ABC} = \frac{1}{3}S_{ABC}.HI = \frac{1}{3}.\frac{a^2\sqrt{3}}{2}.\frac{6}{7}a = \frac{a^3\sqrt{3}}{7}$.

Cách 2. $V_{H.ABC} = V_{B.AHC} = \frac{1}{3}S_{AHC}.BC$.

2. (3 điểm). Ta có $AH \perp SC$, $AH \perp CB$ (do $CB \perp (SAC)$), suy ra $AH \perp (SBC)$ $\Rightarrow AH \perp SB$.

Lại có : $SB \perp AK$, suy ra $SB \perp (AHK)$.

3. (3 điểm). Tam giác SAB cân ở A nên $SK = \frac{1}{2}SB$.

Cách 1. Theo kết quả bài tập 23, ta có

$$\frac{V_{S.AHK}}{V_{S.ABC}} = \frac{SA}{SA}.\frac{SH}{SC}.\frac{SK}{SB} = \frac{1}{2}.\frac{SH}{SC} = \frac{1}{2}\frac{SH.SC}{SC^2} = \frac{1}{2}\frac{SA^2}{SA^2 + AC^2}$$

$$= \frac{1}{2}\frac{4a^2}{4a^2 + 4a^2\cos^2 30^o} = \frac{2}{7}.$$

$$V_{S.ABC} = \frac{1}{3}S_{ABC}.SA = \frac{1}{3}.\frac{a^2\sqrt{3}}{2}.2a = \frac{a^3\sqrt{3}}{3}.$$

Vậy : $V_{S.AHK} = \frac{a^3\sqrt{3}}{3}.\frac{2}{7} = \frac{2a^3\sqrt{3}}{21}$.

Cách 2. $V_{S.AHK} = \frac{1}{3}S_{AHK}.SK$.

Áp dụng hệ thức lượng trong tam giác vuông, ta có thể tính dễ dàng AH, HK và SK. Từ đó, ta tính được thể tích khối chóp $S.AHK$.

Đề 2. Cho hình lăng trụ đứng $ABC.A'B'C'$ có mặt đáy là tam giác ABC vuông tại B và $AB = a$, $BC = 2a$, $AA' = 3a$. Một mặt phẳng (P) đi qua A và vuông góc với CA' lần lượt cắt các đoạn thẳng CC' và BB' tại M và N.

1. Tính thể tích khối chóp $C.A'AB$.

2. Chứng minh rằng $AN \perp A'B$.

3. Tính thể tích khối tứ diện $A'AMN$.

4. Tính diện tích tam giác AMN.

Đáp án và thang điểm (h.35)

1. (2,5 điểm)

$$V_{C.A'AB} = V_{A'.ABC} = \frac{1}{3}S_{ABC}.AA'$$

$$= \frac{1}{6}a.2a.3a = a^3.$$

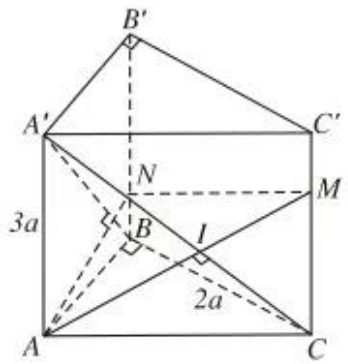

Hình 35

2. (2,5 điểm). Ta có

$$CB \perp AB, CB \perp AA' \text{ (do } AA' \perp (ABC)\text{), suy ra } CB \perp (A'AB).$$

Mặt khác $AN \perp CA'$ (do $CA' \perp (AMN)$) suy ra $AN \perp A'B$ (định lí ba đường vuông góc).

3. (2,5 điểm). Ta có :

$$\begin{aligned} V_{A'AMN} &= V_{M.AA'N} \\ &= V_{M.AA'B} \text{ (vì } NB \,//\, AA') \\ &= V_{C.AA'B} \text{ (do } MC \,//\, (AA'B)) \\ &= a^3. \end{aligned}$$

4. (2,5 điểm).

$$\begin{aligned} S_{AMN} &= \frac{3.V_{A'.AMN}}{A'I} \\ &= \frac{3.a^3}{\dfrac{(3a)^2}{\sqrt{a^2 + (2a)^2 + (3a)^2}}} \\ &= \frac{a^2\sqrt{14}}{3}. \end{aligned}$$